

ดำเนินหนังสือ	เสนาบดี กระทรวง กรมท่า	
ทูลเชิญ	เจ้าฟ้า กรมขุนนครสวรรค์	
วรพินิต		หน้า ๗๓๗
ดำเนิน พระราชหัตถเลขา		หน้า ๗๓๘
การเปิดทอง	แต่ การ แห่ง พระพุทธชินราช	
ไปวัดเบญจมบพิตร		หน้า ๗๓๘
การ พระราชทาน ชงไชยเฉลิมพล	แก่ กรม ทหาร	
๕ กรม		หน้า ๗๔๓
พระ ราช ทาน สัณญาบัตร ขุนนาง		หน้า ๗๔๔
พระราชทาน สัณญาบัตร ทหารบก		หน้า ๗๔๔
พระ ราช ทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์		หน้า ๗๔๔
พระ ราช ทาน เหรียญดุษฎีมาลา		หน้า ๗๔๖
ข้าราชการผู้ทอดของสู่พระบาท		หน้า ๗๔๖

กฎข้อบังคับสำหรับ ปกครอง

บริเวณ เจ็ด หัวเมือง ร, ศ, ๑๒๐

ที่ ๓ แผนกปกครอง

พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดำเนินการในหัวเมืองทั้ง ๗ คือ เมืองตานี เมืองหนองจิก เมืองยะหริ่ง เมืองสาบ เมืองยะตอ เมืองรามัน เมืองระแงะ ในมณฑลนครศรีธรรมราชนั้น ยังเป็นการก้าวกำอยู่หลายประการ ทรงพระราชดำริเห็นว่าสมควรจะจัดการวางแบบแผนวิธีปกครอง แด่วางตำแหน่งหน้าที่ราชการให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตามสมควรแก่กาลสมัย เพื่อให้ราชการบ้านเมืองในหัวเมืองเหล่านั้นเป็นไปโดยสะดวก แต่ทั้ง

จะให้ เป็น ความ สุข ดำรง อยู่ แก่ พระยา เมือง แต่ ศรี ทวัน กรมการ อาณาประเทศา ราชภูร ทัวไป จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง ข้อ บังคับ สำหรับ ปกครอง เมือง ทั้ง ๗ ไว้ดังต่อไปนี้

ว่า ด้วย การ ปกครอง เมือง ข้อ ๑ เมือง ๗ เมือง คือ เมืองตานี ๑ เมืองหนองจิก ๑ เมืองยะหริ่ง ๑ เมืองสาบบุรี ๑ เมืองยะตอ ๑ เมืองรามัน ๑ เมืองระแงะ ๑ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คง เปน เมือง ๗ เมือง อยู่ตามเดิม แต่ให้ พระยา เมือง เปน ผู้รักษา ราชการ บ้านเมือง ต่าง พระนคร พระ กรรณ ให้ เปน การ เรียบร้อย ตาม ระเบียบแบบแผน ดังจะกล่าว ต่อ ไป ใน กฎ ฉบับนี้

ข้อ ๒ ใน การ บังคับบัญชา การ เมือง นั้น ให้มี กองบัญชาการ เมือง คือ พระยา เมือง เปน หัวหน้า ๑ ปลัดเมือง ๑ ยกรบัตรเมือง ๑ ผู้ช่วยราชการ เมือง ๑ รวม ๕ คน เปน กองบัญชาการ เมือง การ ตั้ง แด่ ปลัด เปลี่ยน ตำแหน่ง พระยา เมือง ปลัดเมือง ยกรบัตรเมือง แต่ ผู้ช่วยราชการ เมือง นั้น แด่แต่ พระ บาท สมเด็จเจ้าพระยาฯ จะ ทรง พระราชดำริเห็น สมควร แก่การ

ข้อ ๓ เมือง ๓ ให้มี กรมการ ขึ้น รอง เสมียน พนักงาน ตาม สมควร

ว่า ด้วย อาณาฯ กอง บัญชาการ เมือง

ข้อ ๔ เมื่อ กองบัญชาการ เมือง ได้ ปกครอง พร้อมกัน เห็น ว่า ควร มี กฎ หรือ ข้อ บังคับ สำหรับ การ สิ่งใด ใน เมือง นั้น ให้มี อำนาจ ตั้ง กฎ แด่ ข้อ บังคับ ได้ แต่ กฎ แด่ ข้อ บังคับ

ที่จะตั้งนี้ ต้องไม่ฝ่าฝืน พระบรม เสด็จมานุภาพ
 ประการ ๑ ไม่ฝ่าฝืน พระราช กำหนด
 กฎหมาย ประการ ๑ ไม่ฝ่าฝืน กับ ข้อ สัญญา
 ทาง พระราชไมตรี ประการ ๑ แต่ ข้างหลวงใหญ่
 ประจำ บริเวณ ได้ เห็น ชอบด้วย แล้ว ประการ ๑

ข้อ ๕ ในการ ประชุม ของ บัญชา การ เมือง
 บังคับ บัญชา การ ใน พื้น บ้านเมือง ทุก อย่าง นั้น
 เมื่อ พระยา เมือง ได้ ปรึกษาหารือ ตกลง
 ร่วมกัน ใน กอง บัญชาการ แล้ว จึงให้ พระยา
 เมือง บังคับ บัญชา ราชการ ไป ตาม สมควร
 แต่ บรรดา ทหาร ราช การ ซึ่ง เป็น หนังสือ มี
 ไปนั้น ให้ส่ง ไป ใน นาม ของ พระยา เมือง
 ร่วม ด้วย กอง บัญชาการ เมือง เช่น ชื่อ
 ประทับ ตรา ของ พระยา เมือง ทุกฉบับ แต่ให้ ปลัด
 เมือง เช่น อักษร หมาย ชื่อ ด้วย จึง ไร้ ได้
 ใน ราชการ

ข้อ ๖ ให้มี สมุด หมาย ประกาศ คำสั่ง
 สำหรับ กอง บัญชา การ เมือง ๆ ละ ๑ เล่ม
 สำหรับ จดหมาย ประกาศ คำสั่ง ทั้งปวง ซึ่ง จะ
 ออก ใช้ ใน เมือง นั้น ถ้า กอง บัญชาการ เมือง
 จะ ออก หมาย ประกาศ คำสั่ง อย่างใด ๆ ก็ดี
 ให้เขียน ลง ใน สมุด เล่ม นั้น เป็น ต้น ฉบับ
 ลงเลข ที่ แด ลงวัน เดือน ปี เป็น ลำดับ กัน ไป
 แต่ ให้ พระยา เมือง ปลัด เมือง เช่น ชื่อ
 ประทับ ตรา ข้าง ท้าย หมาย ประกาศ คำสั่ง
 ใน สมุด นั้น แล้ว จึง ให้คัด สำเนา สำหรับ
 ออก ประกาศ แต่ มี ไป อีก ค่า หาก ถ้า หมาย
 ประกาศ แด คำสั่ง ฉบับใด ซึ่ง กอง บัญชาการ
 เมือง ไม่ ได้ เช่น ชื่อ ประทับ ตรา ใน สมุด ต้น
 คำสั่ง นั้น ก่อน แล้ว จะ ถือ ว่า หมายประกาศ
 แด คำสั่ง ฉบับนั้น เป็น ราชการ ไม่ได้

ข้อ ๗ ให้มี กำหนด เวลา ของ บัญชา การ
 เมือง พร้อม ด้วย ราชการ ชั้นรอง ประชุม
 ปรึกษา ราชการ เมือง เมือง ๆ เมื่อ มี ราชการ
 สิ่งใด ปรึกษาหารือ เห็นชอบ ร่วม กัน แล้ว
 ก็ให้จัด ส่ง ราชการ ไป ถ้า กอง บัญชาการ
 เมืองมี ความเห็น แยกต่าง ไม่ ตกลง กัน ให้หารือ
 ไป ยัง ข้างหลวงใหญ่ ประจำ บริเวณ ขอ คำสั่ง
 เป็น เต็ด ขาด

ข้อ ๘ ราชการ สิ่งใด ที่ได้ ตกลง กัน ใน ที่
 ประชุม ของ บัญชาการ เมือง แล้ว ให้จัดทำ
 ไป ตาม นาที้ ถ้า ผู้หนึ่ง ผู้ใด ออก หมาย
 ประกาศ หรือ คำสั่ง หรือ มี หนังสือ อย่างใด
 ไปที่ใด ใด ก็ดี ซึ่ง ไม่ใช่ เป็น ข้อ ความ
 ที่ กอง บัญชาการ เมือง ตกลง เห็นชอบ ร่วม กัน
 ซึ่ง ปรากฏ อยู่ใน รายงาน ประชุม แล้ว แต่ ไม่
 เป็น การ บังคับ ณ ทั่ว นั้น ตั้งว่า ไว้ ใน ข้อ
 ค้อน นี้ ไป แล้ว จะ ถือ ว่า คำสั่ง นั้น หรือ หนังสือ
 นั้น เป็น ราชการ ไม่ได้

ข้อ ๙ ถ้า มีการ บังคับ ณ ทั่ว นั้น เกิด ขึ้น
 ใน บ้าน เมือง ซึ่ง จำเป็น จะ ต้อง จัด ตั้ง ส่ง โดย
 เร็ว แล้ว ราชการ คนใด ใน กอง บัญชาการ
 เมือง มีอำนาจ จัดส่ง ไป ได้ทันที แล้ว จึง
 ให้รับแจ้ง ความ ที่ได้ ส่ง ไปนั้น ให้กอง บัญชา
 การ เมือง ทราบ ใน เวลา ที่ ประชุม ของ บัญชา
 การ คราวแรก แล้วแต่ กอง บัญชาการ เมือง
 จะ ปรึกษา เห็นชอบ ตาม ลักษณะ ที่ได้ ส่ง แด
 จัด การ ไป แล้วนั้น หรือ ให้แก่ ไซ ประการ ใด

ข้อ ๑๐ ด้วย พระยา เมือง มี นาที้ ใน การ
 บังคับ บัญชา ราชการ ใน บ้าน เมือง ตาม ที่
 ได้ ปรึกษาหารือ ตกลง กัน ใน กอง บัญชาการ
 เมือง แล้ว เพราะฉะนั้น การ ที่ จะ บังคับ บัญชา

ราชการ อย่างไรก็ดี หรือ จะออกคำสั่ง
หรือจะมีหนังสือไปแห่งใด ในราชการ ก็ดี
ต้องเป็นคำสั่งโดยอนุมัติ ของ กองบัญชา
การเมือง แต่การที่จะมีคำสั่งในราชการ
ไปในเขตแขวงบ้านเมืองนั้น ต้องให้ส่ง
ทางกรมการอำเภอตามระเบียบ ของการ
ปกครองท้องที่

ลักษณะใบบอกแต่รายงาน

ข้อ ๓๓ ให้กองบัญชาการเมืองมีใบบอก
แต่รายงานข้อราชการในบ้านเมือง ไปยัง
ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณตามปกติ
เว้นแต่การต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไป
กองบัญชาการเมือง จะมีใบบอกตรงไป
ยังที่ว่าการมณฑลก็ได้ แต่ต้องส่งสำเนา
ให้ที่ว่าการบริเวณทราบในคราวเดียวกัน คือ

- (๑) รายงานข้อราชการอย่างไร ที่ไม่
ต้องขอคำสั่ง
- (๒) การด่วนที่จะต้องทำ แต่เหนืออำนาจ
ข้าหลวงใหญ่ประจำบริเวณ
- (๓) การที่ได้มีหนังสือมณฑล หรือท้อง
ตราถึงเฉพาะเมืองนั้น
- (๔) การปัจจุบันทันด่วน คือ
รายงานเหตุการณ์แปลกประหลาด เกิดขึ้น
เช่นเหตุโจรผู้ร้าย เป็นต้น
- (๕) ในกรณีใด ๆ ซึ่งกอง
บัญชาการเมือง เห็นว่าจะมีใบบอกไปยัง
ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณไม่ทัน
ท้องที่ราชการ หรือจะเลื่อมเสียประโยชน์
ของราชการ จะมีใบบอกตรงไป
ยังมณฑลก็ได้ แต่ต้องส่งสำเนา แจ้งไป

ให้ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณทราบ
ด้วยโดยเร็ว

(๖) บรรดาการที่เกี่ยวข้องกับหัวเมือง
ในบริเวณเดียวกัน กองบัญชาการเมือง
จะมีหนังสือไปมาตรงถึงกันก็ได้ แต่ต้องส่ง
สำเนาไปให้ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณ
ทราบโดยเร็วทุกฉบับเหมือนกัน

ข้อ ๓๔ ถ้ากองบัญชาการเมือง เห็น
เป็นการจำเป็นแล้ว จะมีใบบอกตรงมา
ยังกรุงเทพฯ ก็ได้ ไม่ห้ามปราม

ข้อ ๓๕ การที่ห้ามต่อไป ในข้อนี้
ตามพระราชกำหนดกฎหมาย แต่ตามประเพณี
แต่เดิมมา เช่นการที่ข้าหลวงใหญ่ประจำ
บริเวณ พระยาเมือง แต่ข้าราชการทำไม่
ได้มาแต่ก่อนแล้ว แต่เห็นว่าจะ
กล่าวไว้ในที่นี้เพื่อให้ทราบชัดเจน คือ
ห้ามไม่ให้ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณ
พระยาเมือง หรือปลัดเมือง หรือข้าราชการ
ที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร และศรีควน
กรมการทำการต่อไปนี้ นอกจากได้รับ
พระราชทานพระบรมราชานุญาต ของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ห้าม

- (๑) ตั้งกฎหมายอย่างไร โดยพลการ
- (๒) ตั้งภาษีอากร หรือเก็บเงินจาก
ราษฎร โดยวิธีใดอย่างหนึ่ง
- (๓) อนุญาตภาษีผูกขาด ทำสัญญา
บ่อแร่ แต่สัญญาป่าไม้
- (๔) ห้ามไม่ให้ทำสัญญาอย่างใดอย่างหนึ่ง
ซึ่งเกี่ยวในราชการ หรือในพื้นที่บ้านเมือง
กับคนในบังคับต่างประเทศ

(๕) การ ประหารชีวิต หรือ จำ
ตัดออกชีวิต หรือ ทรัพย์สินสมบัติ หรือ ปรับ
ใหม่ลงโทษแก่ราษฎร ในทาง ที่ผิด ด้วย
พระ ราชกำหนดกฎหมาย

(๖) การ ตั้ง แด ผัก หัก พด ทหาร มี อาวุธ
ประจำ ตน หรือ สะสม เครื่อง สาคระอาวุธกระสุน
ดินดำ อย่าง ไต อย่าง หนึ่ง

ว่า ด้วย การ เก็บ ผล ประโยชน์ เมือง

ข้อ ๑๔ เพื่อ จะ รักษา ผล ประโยชน์ ของ
พระยาเมือง มิ ให้ ตกขาด แด เพื่อ จะ จัด การ
ผล ประโยชน์ ให้ เป็น ระเบียบ เรียบ ร้อย
แต่ มิ ให้ เป็น การ ถำ มาก เด็ด ร้อน แก่ อาณา
ประชา ราษฎร เพราะ ฉนั้น การ เก็บ ผล
ประโยชน์ ใน เมือง ไต จะ เป็น ภาษี อากร
อย่าง ไต ๆ เป็น ต้น ว่า ค่า ธรรมเนียม กี่ ดี
เงิน ด้วย อาเสศัน ไม เงิน ทอง หรือ ด้วย
อย่าง ไต กี่ ดี หรือ เก็บ ค่า หาง เจ้า น้ำ มัน ดิน
หรือ ค่า ที่ ดิน อย่าง ไต กี่ ดี หรือ ภาษี เกล็ด กี่ ดี
ให้ เก็บ ณ ที่ ทำ ราชการ ซึ่ง เป็น ที่ เบ็ด เฝย
แด ให้ เก็บ ตาม ระเบียบ แบบ แผน อีกรว ข้อ บังคับ
ของ กรม สรรพ การ ซึ่ง ได้ ทรง พระ กรุณา
โปรดเกล้า ฯ ให้ ตั้ง ขึ้น ไว้ ตาม ส้ม คว
แก่ การ ที่ ผู้ หนึ่ง ผู้ ไต จะ ตั้ง เก็บ ภาษี อากร
อย่าง ไต ใน บ้าน เรือน ของ ตน หรือ ให้ ผู้ ไต
ซึ่ง ไม่ ใช เจ้า พนักงาน ของ รัฐบาล เป็น ผู้ เก็บ
นั้น ไม่ ได้

ข้อ ๑๕ อนึ่ง ใน ช่วง เวลา ที่ พระยา เมือง
รับ ราชการ ดี จะ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ
พระ ราชทาน ผล ประโยชน์ ให้ พด เลียง ชีพ
แด รักษา บรรดา ศักดิ์ ตาม ตำแหน่ง ผล ประโยชน์
ที่ จะ พระ ราชทาน นี้ คือ แบ่ง ส่วน ผล ประโยชน์

บ้าน เมือง ที่ เก็บ ได้ ตาม จำนวน เงิน ที่
พระยา เมือง ทั้ง หลาย ได้ ทำ บัญชี ขึ้น ไว้ เป็น
หลักฐาน แด่ ก่อน แด้ว นั้น แด จะ ได้ ทรง พระ
กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ เป็น ครั้ง คราว ตาม
ส่วน ผล ประโยชน์ ซึ่ง เก็บ ได้ มาก ขึ้น ใน พัน
บ้าน เมือง ที่ จะ ทรง พระ ราชดำริ เห็น ส้ม คว

ข้อ ๑๖ โดยมี พระบรมราช ประสงค์ จะ ทรง
ทำ นุบำรุง บ้าน เมือง เหล่า นั้น ให้ รุ่ง เรือง
เจริญ ขึ้น ตาม ส้ม คว แก่ กาด ส้ม ย เพราะ
ฉนั้น จะ ได้ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ พระ ราช
ทาน เงิน ผล ประโยชน์ ที่ เก็บ ได้ ซึ่ง ได้ หัก ค่า
ใช้ ดอย แด้ว นั้น ไว้ เป็น เงิน สำหรับ จัด การ
ทำ นุบำรุง บ้าน เมือง เป็น ปี ๆ ตาม ส้ม คว
แก่ การ ที่ จะ ทำ ได้

ข้อ ๑๗ พระยา เมือง แด ศรี ศวัน กรมการ
ซึ่ง เป็น คน ใน พัน บ้าน เมือง ถ้า ได้รับ ราช
การ ดี ตัดออก ชีวิต อด รับ ราชการ ถ้า จะ ต้อง
ออก จาก น้่า ที่ โดย ชรา หรือ โดย ทุก ฤท ภาพ
ประการ ไต กี่ ดี จะ ได้ รับ พระ ราชทาน
เบี้ย บำ นาญ ตาม พระ ราชบัญญัติ เบี้ย บำ นาญ นั้น

ข้อ ๑๘ อนึ่ง ศรี ศวัน กรมการ แด วงษ์
ตรภฏ ของ พระยา เมือง ซึ่ง เคย ได้ ทรง พระ
กรุณา โปรดเกล้า ฯ พระ ราชทาน เงิน เลียง ชีพ
มี อัตร อยู่ แด้ว นั้น ถ้า ยัง ประพฤติ ดี ยัง จะ ได้
ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ พระ ราช
ทาน คอ ไป ตาม อัตรานั้น หรือ เพิ่ม ขึ้น ตาม
ที่ จะ ทรง พระ ราชดำริ เห็น ส้ม คว

ว่า ด้วย จัด บริ เวณ

ข้อ ๑๙ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ มี
ข้า หลวง ใหญ่ ประจำ บริ เวณ คน ๑ สำหรับ
ตรวจ ครา แนะ นำ ราชการ ทั้ง ปวง หัว บริ เวณ

ทั้ง ๗ หัวเมือง ต่าง พระเนตร พระกรรณ
 ใน ราชการ ทุก ๆ เมือง หรือ ที่ เกี่ยว ข้อง กัน
 ใน ระหว่าง บาง เมือง หรือ ราชการ ที่ เกี่ยว
 ข้อง กับ เมือง ต่าง ประเทศ เสน ไป โดย เรียบ
 ร้อย ดั่ง พระบรมราชประสงค์ และ ให้ มี
 ข้าราชการ รอง สำหรับ ช่วย ราชการ ใน นานา ที่
 ของ ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ อีก ตาม
 สมควร แก่ ราชการ

ข้อ ๒๐ ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ ก็ ตี
 แด ข้าราชการ สำหรับ ช่วย ราชการ ข้าราชการ
 บริเวณ ที่ เป็น ตำแหน่ง ข้าราชการ รับ พระราช
 ทาน สัญญา บัตร ก็ ตี การ เลือก สรร
 ผล ตัด เปลี่ยน ข้าราชการ ตำแหน่ง เหล่า นี้ แด แต่
 พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่ หัว จะ ทรง
 พระราชดำริ เห็น สมควร

ข้อ ๒๑ ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ
 มีหน้าที่ จัด ราชการ ใน บริเวณ ให้ เป็น ไป
 ตาม กฎ ข้อ บังคับ นี้ แด ปฏิบัติ ราชการ
 ตาม ท้อง ตระ กรุง เทพ ๆ แด คำ สั่ง ของ
 ข้าราชการ เทศาภิบาล มณฑล นคร ศรี นคร มหา
 แต่ การ ที่ จะ ขอ คำ สั่ง ทาง ไต นั้น แด แต่
 ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ จะ เห็น สมควร
 แก่ ประโยชน์ ของ ราชการ

ข้อ ๒๒ ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ
 มีอำนาจ คือ

(๑) ทำ แด จัด ราชการ ใน บริเวณ ซึ่ง ไม่
 ผ่า ผืน ท้อง ตระ กฎ ข้อ บังคับ แด พระราช กำหนด
 กฎหมาย ได้ ทุก อย่าง

(๒) ปฏิบัติ ราชการ ซึ่ง เกี่ยว กับ ต่าง ประเทศ
 ซึ่ง ไม่ ผ่า ผืน หนึ่ง สืบ สัญญา ทาง พระ ราช ไม
 ตรี ได้ ทุก อย่าง

(๓) มีอำนาจ จะ ตั้ง แด ยก ถอน ข้าราชการ
 ใน บริเวณ ซึ่ง เป็น ผู้ ไม่ ได้ รับ พระ ราช ทาน
 สัญญา บัตร หรือ ไม่ ได้ รับ ประทอน ตรา เสนา บติ

(๔) มีอำนาจ ที่จะ ยก ข้าราชการ ที่มี
 ตำแหน่ง รับ พระ ราช ทาน สัญญา บัตร หรือ รับ
 ประทอน ตรา เสนา บติ คน ไต คน หนึ่ง ใน บริเวณ
 ออกจาก ตำแหน่ง แด นำ ที่ ได้ ใน คราว หนึ่ง แต่ อำนาจ
 ใน ส่วน นี้ ให้ ใช้ แด ในการ ปัจจุบัน หนึ่ง เดือน ซึ่ง จะ
 ขออนุญาต ต่อ ข้าราชการ เทศาภิบาล มณฑล นคร ศรี
 นคร มหา หรือ กรุง เทพ ๆ ก่อน ไม่ หนึ่ง ประโยชน์
 ราชการ แต่ เมื่อ เขา ตัว ออก แล้วย ต้อง บอก มา
 ยัง ที่ ว่า การ กระ ทรวง มหา ไต ไทย โดย เร็ว

(๕) ตั้ง ให้ หยุด ยั้ง หรือ ถอน คำ สั่ง ของ
 กอง บัญชา การ เมือง หรือ ข้าราชการ คน ไต
 คน หนึ่ง ใน เขต บริเวณ ที่ บังคับ ซึ่ง เห็น ว่า
 เป็น คำ สั่ง ซึ่ง ไม่ ชอบ ด้วย ราชการ หรือ ไม่ ชอบ
 ด้วย พระ ราช กำหนด กฎหมาย ใน ระหว่าง มี
 ไป บอก มา ยัง ข้าราชการ เทศาภิบาล กรุง เทพ ๆ
 ได้ ทุก อย่าง

ลักษณะ ไป บอก แด รายงาน

ข้อ ๒๓ บรรดา ไป บอก แด รายงาน
 ราชการ ทั้ง ปวง นั้น ข้าราชการ ใหญ่ ประจำ บริเวณ
 จะมี ไป บอก มา หา หรือ ขอ คำ สั่ง แก่ ข้าราชการ
 เทศาภิบาล มณฑล นคร ศรี นคร มหา หรือ จะ
 มี บอก มา ยัง กรุง เทพ ๆ ก็ได้ แด แต่ ข้าราชการ
 ใหญ่ ประจำ บริเวณ จะ เห็น สมควร แก่ ราชการ
 แต่ ถ้า มี บอก ตรง มา ยัง กรุง เทพ ๆ ต้อง ส่ง สำเนา
 ไป ให้ ข้าราชการ เทศาภิบาล มณฑล นคร ศรี
 นคร มหา ทราบ ด้วย เจง ทุก ฉบับ

ว่า ด้วย การ ปก ครอง ทอง ที่

ข้อ ๒๔ ให้ ใช้ พระราชบัญญัติ ลักษณะ ปก ครอง
 ทอง ที่ รัตน โกสิน ทร ศก ๑๑๖ ทุก มาตรา

แต่ให้ข้าหลวงใหญ่ประจำบริเวณ กำหนดเขต
เมืองแต่จัดตั้งอำเภอตามสมควรแก่ท้องที่ และ
ให้กองบัญชาการ เมือง กำหนดแบ่งอำเภอเป็น
ตำบลหมู่บ้าน เพื่อจัดการตามพระราชบัญญัติ
ปกครองท้องที่

ข้อ ๒๕ ให้จัดการเรือนจำเมือง แดบริเวณ
ตามข้อบังคับเรือนจำ รัตนโกสินทร
ศก ๑๑๖ ทุกประการ แต่การกำหนดตั้ง
เรือนจำที่ใด แดการตั้ง พ้อมรงนั้น แดแต่
ข้าหลวงใหญ่ประจำบริเวณ จะจัดตั้ง แดตั้ง
แต่่งตามที่เห็นสมควร

ว่าด้วยการประชุมใหญ่

ข้อ ๒๖ ให้ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณ
แดพระยาเมืองๆในบริเวณ พบปะประชุมปรึกษา
หารือ เพื่อจัดราชการ บ้าน เมือง ในบริเวณ นั้น
มีกำหนดปี ๑ ไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง จะพบปะ
ประชุมที่ใดเวลาใด ให้ข้าหลวงใหญ่ ประจำ
บริเวณนัดหมายตามสมควร และให้ข้าหลวง
เทศาภิบาล มณฑล นคร ศรีธรรมราช จัดการ
ประชุมพร้อมด้วยข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณ
แดพระยาเมืองทั้งหลาย มีกำหนด ไม่น้อยกว่า
ปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๒๗ บรรดาข้าราชการทั้งปวง ซึ่งรับ
ราชการ ใน บริเวณนี้ ควรหัดพูดภาษาแฉเขียน
หนังสือมลายูทุกคน เพราะฉะนั้นควรมีกำหนด
ว่าถ้าไปรับราชการ ภายใน ๑ ปี ควรพูดภาษา
ได้ แดถ้าได้รับราชการ อยู่ถึง ๓ ปีแล้วควร
อ่านหนังสือมลายูได้ ถ้ามีฉนั้นยังมีควรจะได้รับ
พระราชทานเงินเดือน เพิ่มเคิมอัตราจนกว่า
จะพูดภาษาแฉอ่านหนังสือได้ ภายในกำหนด
เวลาตั้งว่ามาฉฉนี้

ข้อ ๒๘ ถ้าข้าหลวงเทศาภิบาล ได้พร้อม
ด้วยพระยาเมือง และโต๊ะกาตีเมืองใด
ได้สอบแล้วเห็นว่าข้าราชการคนใด พูดภาษา
มลายูได้ ให้พร้อมกันเซ็นชื่อออก
ปกาศนียบัตร ให้ข้าราชการผู้นั้น แดข้าหลวง
เทศาภิบาลมีอำนาจ จะให้เงินหวดง เป็นรางวัล
เป็นเงินไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือถ้าสอบ
อย่างเดียวกัน เห็นว่าเป็นผู้อ่านเขียน
หนังสือมลายูได้ ก็ให้ๆ ปกาศนียบัตร แดข้าหลวง
เทศาภิบาล มีอำนาจ จะให้เงินหวดง เป็น
รางวัลได้ไม่เกิน ๕๐๐ บาท

ข้อ ๒๙ ให้ข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑล
นคร ศรีธรรมราช จัดวางแบบแผนสอบได้
วิชาพูด แดหนังสือมลายูแฉอัตราชั้นรางวัล
ภายในกำหนดวงเงิน ตั้งว่ามาฉฉใน
ข้อก่อน

ว่าด้วยการโรงศาล

ข้อ ๓๐ ให้ใช้พระธรรมนูญ ศาลหัวเมือง
รัตนโกสินทร ศก ๑๑๔ ในบริเวณนี้
เว้นแต่คำว่า “ศาลมณฑล” ให้เข้าใจว่า
“ศาลบริเวณ” แต่คำ “ข้าหลวงเทศาภิบาล”
ให้เข้าใจว่า “ข้าหลวงใหญ่ ประจำบริเวณ”
แดการที่จะตั้ง หรือจะเลื่อน หรือจะเปลี่ยน
ผู้พิพากษา ในบริเวณ ๗ หัวเมือง ตาม
ความที่ว่าไว้ในมาตรา ๓๐ ของพระธรรมนูญ
ศาลหัวเมือง ร, ศ, ๑๑๔ นั้น ให้ถือว่าเป็น
หน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย จะนำ
ความกราบบังคมทูล และให้ข้าหลวงใหญ่
ประจำบริเวณ มีใบบอกในการที่เกี่ยวข้อง
แก่ตั้ง หรือเลื่อน หรือเปลี่ยนผู้พิพากษา
ในบริเวณมายังเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๑๑ ให้มีศาลเป็น ๓ ชั้น คือ

- ๑ ศาลบริเวณ
- ๒ ศาลเมือง
- ๓ ศาลแขวง

และให้มีผู้พิพากษาสำหรับศาลเหล่านี้ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดี ตามพระราชกำหนดกฎหมาย

ข้อ ๑๒ ให้ใช้พระราชกำหนดกฎหมายทั้งปวง ในความอาญาแต่ความแพ่ง แต่ความแพ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เรื่อง ผัวเมีย กีดกัน และเรื่อง มรดก กีดกัน ซึ่งคนนับถือศาสนาอิสลาม เป็นทั้งโจทก์จำเลย หรือเป็นจำเลย ให้ใช้กฎหมายอิสลาม ในการพิจารณาแต่พิพากษา แต่ให้ใช้ระเบียบวิธี ซึ่งเป็นผู้รู้แต่เป็นที่นับถือ ในศาสนาอิสลาม เป็นผู้พิพากษาตามกฎหมายอิสลามนั้น

ประกาศ มาณวันที่ ๑๐ ธันวาคม
รัตนโกสินทร ศก ๑๒๐

(ลงพระนาม) ตำรวจราชานุกาพ

ประกาศ กระทรวง นครบาล

แผนก กรม ธรรมพากร ใน
เรื่อง เติมนางวัด ใน มณฑลกรุงเทพฯ
จำนวน ศก ๑๒๐

ขอประกาศแก่ผู้ทำนา หรือเจ้าของนา ใน มณฑลกรุงเทพฯ ให้ทราบทั่วกัน ว่า บัดนี้ถึงระตุนที่เจ้าพนักงาน จะได้ ให้กำหนด ออก เติมนางวัด เก็บเงิน หาง เข้าค่านาจำนวน ศก ๑๒๐ ใน มณฑลนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ธันวาคม ร, ศ, ๑๒๐ นี้เป็นต้นไป

เพราะฉะนั้น ตาม ความ ใน มาตรา ๘ แห่ง พระราชบัญญัติ ลักษณะ การ เก็บเงินค่านา

ร, ศ, ๑๑๘ เจ้าพนักงานจะให้ผู้ทำนาหรือ เจ้าของนาคำนวณราคาของนาที่ได้หว่านปลูกเพาะเมล็ดเข้า แต่คืนเข้านั้นให้คืนเงินแก่ผู้ทำนาหรือเจ้าของนา ไม่นำเจ้าพนักงานที่ไปวางวัดที่นาแล้ว ผู้นั้นต้องระหวางโทษตามพระราชบัญญัติ ปรับครั้ง ๑ เบเนเงินไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำไม่เกินหนึ่งเดือนหรือทั้งปรับแต่ทั้งจำทั้ง ๒ สถานที่นั้น ให้ผู้ทำนาหรือเจ้าของนา คอยนำกำหนด ออกวางวัดที่นาของตน ที่ได้หว่านปลูกเมล็ดเข้า แลรับใบนำจากกำหนด เมื่อกำหนดออกให้ นั้นจริงทุก ๆ ราย แม้ผู้ใดไม่ไปนำใบนำที่ กำหนด ออกให้แล้ว เจ้าพนักงานจะถือว่า นานาที่ กำหนด ได้วางวัดนั้น เป็น ถก ต้อง แดจะเรียกเงิน อากกร ให้เต็มตามจำนวนนั้น

แม้เจ้าของนา หรือผู้แทน หรือผู้ทำนาคนใด เมื่อรับใบนำจากกำหนดแล้ว เห็นว่า นานาคงเรียกใบใบนำนั้น มากเกินกว่าจำนวนนาที่ได้เก็บเกี่ยว ควรจะขอลดได้ตาม ความ ใน มาตรา ๑๑ ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะ การ เก็บเงิน อากกร ค่านา ร, ศ, ๑๑๘ นั้นแล้ว ก็ให้ทำเรื่อง รวบรวมขอลดต่อ นายอำเภอ ภายในกำหนดไม่เกิน ๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับ ใบนำ นั้นเป็นต้นไป

อนึ่งแม้ภายหลังผู้ใดจะมาร้องว่าไม่ได้รับใบนำไม่ทราบประกาศ จะไม่ยอมเสียเงินค่านา กรม ธรรมพากร ในจะไม่ยอมลดให้เลยเป็นอันขาด เพราะได้ประกาศให้ทราบทั่วกัน โดยเด็ดขาดแล้ว กำหนดจะเป็นผู้ ออกใบนำให้เมื่อเวลาวางวัดนาทุก ๆ แปลง ถ้าเจ้า